N°. 2071. **DE TIJD.** 1854.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk. *Brieven*, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 14 FEBRUARIJ.

AMSTERDAM, 13 Februarij.

Wij vroegen in een vorig Nommer aan de »vrienden" of zij welligt willen » dat alle Staatsscholen sektescholen worden, opdat, waar de katholieke kinderen met de protestantsche zullen moeten blijven vermengd, hetgeen zeker in verreweg de meeste gemeenten zal moeten plaats hebben, de gansche jeugd, ook de katholieke, zou moeten worden opgevoed in de echte, oude en trouwe *Dordtsche leer?*"

Wat heeft men op die vraag geantwoord?

1°. dat men »dubbel opmerkzaam is op hetgeen in de *Tijd* over het *onderwijs* voorkomt, omdat de ultramontanen zich thans zelden daarover uitlaten en er, op dit punt, naar het schijnt, eene belangrijke wijziging in hunne taktiek is gebragt." Kan men ook vernemen van welken aard die wijziging is, en waarin zij zich vertoond heeft? Bij den *Tijd* is tot dusverre daarvan niets bekend.

2°. dat »niemand meer dan wij" — dan de *vrienden*, wel te verstaan — »zich tegen het dienstbaar maken van de gemengde openbare school aan proselytismus heeft verzet." En om een blijk te geven hoe dat *verzet*, waarop zoo wordt gedragen, moet worden verstaan, zoo voegt men aan de verzekering toe:

3°. »Maar wij mogen niet, alsof we reeds onder Roomsche suprematie gebragt waren, lijdelijk toezien, dat als *algemeene regel* en *gebiedend voorschrift* de *Bijbel* en de *volkshistorie van de openbare school worde geweerd.*" en verder »voor een stelselmatig prijs geven van de voorregten der hervorming en van de herinneringen der natie, achten wij, zelfs bij de grenzelooze verwarring van de Hervormde Kerk, *Nederland niet rijp.*"

Hoe men daar sluw van het eene denkbeeld op het andere overglijdt, als of het eene geheel overeenkomstig aan het andere ware!

Het bevorderen van protestantsch-godsdienstig onderwijs door middel van den *Bijbel*, het bestrijden der Katholieke Kerk door middel van eene partijdige *volkshistorie*, en wel beide op de *gemengde* school, is dat het verlangen der »vrienden," en bestaat daarin het blijk, dat niemand meer dan zij zich hebben verzet tegen het dienstbaar maken van de gemengde openbare school aan Proselytismus?

Of meenen de »vrienden" te mogen voorgeven, dat de Bijbel en de volkshistorie op de openbare gemengde school kunnen worden gebruikt, gelijk zij het verlangen, zonder dat het onderwijs daardoor noch katholiek, noch protestantsch zou worden, alhoewel men reeds heeft erkend, dat onder de leiding van protestantsche schoolmonarken, ook zonder Bijbel en volkshistorie, de openbare gemengde school tot sekteschool, tot proselytenschool is gemaakt?

Ook wij zijn op onze beurt opmerkzaam op hetgeen de »vrienden" in 't orgaan van den heer Groen van Prinsterer, over onderwijs schrijven. Wanneer wij vragen of zij de katholieke jeugd op de openbare gemengde school, door middel van Bijbel en volksgeschiedenis willen opvoeden in de echte, oude, trouwe Dordtsche leer; en zij daarop antwoorden we mogen niet lijdelijk toezien dat als *algemeene regel en gebiedend voorschrift*, de *Bijbel en de volkshistorie van de openbare school worden geweerd:* dan hebben wij 't regt hun toe te voegen: gij beoogt proselytismus op de openbare gemengde school. Omdat Gij een eerlijk en rond antwoord op onze vraag weigert, en omdat Gij, waar wij spraken van de *gemengde* openbare school, het woord *gemengde* smokkelt, om in plaats daarvan alleen de *openbare* school te nemen in den algemeensten zin, de gemengde en niet gemengde beide daaronder begrepen.

Onder zulke omstandigheden zouden »de vrienden" maar al te veel redenen hebben, om zich het gevaar niet te ontveinzen, dat de medewerking der Katholieken hun zal ontvallen. De Katholieken hechten te veel aan het voorvaderlijk geloof, dan dat zij 't lijdelijk zouden aanzien, wanneer hunne kinderen, door behulp der »vrienden" en hunnen schoolbijbel, en hunne volksgeschiedenis in de *groene Dordtsche leer* zouden worden opgevoed.

Wel zijn wij steeds geneigd geweest, en wij blijven 't, om, waar zulks mogelijk is, verschillende openbare scholen voor de verschillende eerediensten te vragen, om de gemengde school, waar zij kan worden vermeden, door de godsdienstige te vervangen naar de behoeften der gezindten. Maar nooit en in geen geval kunnen en mogen wij 't dulden, dat de openbare gemengde school worde misbruikt tot proselytismus onder voorwendsel dat de »*vrienden*" geen prijs geven van de voorregten der hervorming en van de herinneringen der natie kunnen gedoogen. Het staat den »vrienden" volkomen vrij »de voorregten der hervorming en de herinneringen der natie" levendig te houden zooveel en waar zij willen, behalve op de gemengde school, waar katholieke ouders *regt* hebben te vorderen, dat aan hunne kinderen niets worde opgelegd, niets worde voorgehouden wat met hunne geloofsleer en godsdienstige pligten in strijd is.

Bijzondere opmerkzaamheid verdient het volgende uittreksel uit een artikel van den heer de Florencourt. Zoolang mogelijk heeft hij, — schier de eenige Katholiek van naam die het deedt, — de eerzuchtige politiek van den Czaar trachten te vergoelijken; niet langer echter kan hij ontkennen, dat diens streven hoogst lakenswaardig is en, vooral, dat met volle regt het katholieke en ordelievende Europa zich tegen hem schrap zet. De gewijzigde zienswijze van den heer de Florencourt spreekt zich nadrukkelijk uit in de thans mede te deelen regels:

»Dat was voorwaar, niet vooruit te zien, en wij moeten dienvolgens aannemen dat Rusland, bij zijne schijnbaar juiste berekening, een zeker hoogstgewigtig moment niet berekend heeft. En 't is zoo! Wat Keizer Nikolaas schijnt vergeten, of althans wat hij niet genoeg schijnt beschouwd te hebben, is zijne verhouding tegenover de Katholieke Kerk. De diplomatie, de bureaukratie, de beurs, de revolutie, aan die allen mogen deze onze bewering belagchelijk toeschijnen, maar voor die allen zijn ook de duidelijkste en stelligste oorzaken en redenen der gebeurtenissen onverstaanbaar en zoo goed als niet voorhanden. De gansche geestelijke kracht, die in de godsdienst en de Kerk geworteld is, is voor hen een onmeetbare, onweegbare grootheid. Al deze akteurs op het wereldtooneel, met hunne bedrijvige werkzaamheid in hunnen kring rondtuimelende en luide kreten aanheffende, hebben misschien lang vergeten, als het hun trouwens bekend is geweest, dat Paus Gregorius XVI in den jare 1842, eene allokutie gehouden en een Staatsstuk over de verdrukking der katholieke godsdienst in Polen en Rusland uitgevaardigd heeft. Zij zullen het dan ook belagchelijk vinden, als wij onze innige overtuiging ontboezemen, dat dit reeds oude Staatsstuk van den overleden Paus, het meest heeft bijgedragen tot den krachtigen tegenstand, dien Rusland ontmoet. Wij weten goed wat wij beweren en hebben een aandachtig oor geleend aan de openbare meening van Europa in deze aangelegenheid. De haat van alle revolutionnairen tegen Rusland en zijne Czaars, de ijverzucht van Engeland, de eerzuchtige plannen en kabalen der Fransche Regering, de kleingeestige, *philistrose*, (burgerlijke,) wankelbare houding en, dan ook nog de dubbelzinnigheid der overige kabinetten, het fanatismus der Turken, dat alles, woog reeds voorlang niet zwaar genoeg, om de weegschaal van Rusland en van zijnen beheerscher, te doen stijgen. Maar de nog niet uitgedoofde herinnering aan dat Staatstuk en aan de daaraan gepaard gaande gesteldheid, werd door Gods wil, ook in de andere weegschaal geworpen en zie, ze daalde en de weegschaal van den Russischen Keizer steeg. Men moge zulks immer belagchelijk achten; 't is daarom niet minder waar dat: er zou geen verbond tusschen Frankrijk en Engeland bestaan, er zouden in de Zwarte zee geene vereenigde vloten kruisen, en voorlang zou de Porte zich aan Ruslands eischen onderworpen hebben, indien de konservatieve kern der openbare meening in Europa, indien alle katholieke harten met de zelfde eensgezindheid Ruslands pogingen hadden ondersteund, in plaats van *uit gegronde bezorgdheid en bij de herinnering aan het gebeurde*, zich tegen die pogingen te verzetten.

»Ware keizer Nikolaas in denzelfden graad een vriend en beschermer der Katholieke Kerk in zijn land geweest, als hij haar vijand en verdrukker was; hadde hij in dat geval de kruisvaan tegen de halve maan ontrold; hadde hij de katholieke Christenheid tot bijstand voor hare onderdrukte schoon schismatieke broeders opgeroepen, wie zoude het alsdan gewaagd hebben, zich tegen deze zijne bedoelingen aan te kanten? Mogt ook de Islam met de duidelijk atheïstische revolutie een bond hebben gesloten — trouwens stellig niet met den Keizer der Franschen, welke ook zijne bedoelingen mogen zijn; stellig is het en bij de tegenwoordige gebeurtenissen in vlammend schrift te lezen dat men tegen den Islam en de revolutie geen oorlog kan voeren, als men tevens de Katholieke Kerk wil bestrijden. Wil keizer Nikolaas goed voorbereid ten heiligen strijde trekken, dan moet hij alvorens genoegdoening geven voor zijne jegens de Katholieke Kerk vroeger gepleegde zonden en voor de toekomst waarborgen stellen. In het oogenblik dat de vreeselijkste verantwoording op hem drukt, die ooit 's menschen schouders getorscht heeft, nu van zijn besluit het leven van honderd duizenden en de uitslag van een oorlog, wiens gevolgen onberekenbaar zijn afhangen, — in dit oogenblik moge hij den wenk van God in acht nemen; hij is bereids verstaanbaar genoeg en zonder de gaaf van profetie te bezitten, kunnen wij echter met zekerheid voorspellen: hij zal op elke schrede van zijne baan dien duidelijker en duidelijker voor zijne oogen zien. Vrede, een volkomen opregte vrede met de Katholieke Kerk, ziedaar het teeken waardoor Keizer Nikolaas alleen overwinnen kan en zal. Verstaat hij dien wenk niet, begrijpt hij dat teeken niet, dan moge hij stroomen bloeds vergieten, hij moge de Christenheid in een nooit gekenden chaos van jammer, lijden en verwarring storten; maar aan het einde zijner loopbaan, in het laatste uur zijns levens zal hij moeten erkennen: ik heb niets gedaan, ik heb een verkeerden weg betreden; ik had eene zending te vervullen, maar ik heb ze niet begrepen!"

Gisteren avond is Mgr. F. J. van Vree, Bisschop van Haarlem, in onze hoofdstad aangekomen en ten huize van den Zeer Eerw. Heer Deken en Pastoor B. Hoffman afgestapt. Zijne Hoogwaardigheid zal te dezer stede gedurende deze en de volgende week in verschillende Katholieke Kerken het H. Sakrament des Vormsels toedienen.

De missie van Detroit (Noord-Amerika) is, ongetwijfeld, op eene bijzondere wijze dierbaar aan vele Katholieken van Nederland. Velen onzer landgenooten hebben zich in dat gedeelte der Nieuwe Wereld met der woon gevestigd en het zijn vooral Priesters, uit Nederland daarheen gegaan, die er het Woord des levens verkondigen en de uitdeelers zijn der door Christus ingestelde genademiddelen. Uit dien hoofde zullen onze lezers dan ook met bijzondere belangstelling kennis nemen van het navolgend schrijven, ons van eene hooggeachte zijde ter plaatsing aangeboden. Het luidt aldus:

»Ik neem de vrijheid dezen brief van introduktie aan U. te schrijven ten behoeve van den Zeer Eerw. Heer Frederic Baraga, den welbekenden Missionaris der Indianen of zoogenaamde wilden. ZijnE. is van eene adellijke familie van Laybach (Illyrie Oostenrijk) en heeft zijn fortuin en leven toegewijd aan de Indiaansche Missien in het Diocees van Detroit, alwaar ZijnE. meer dan 22 jaren is werkzaam geweest. ZijnE. spreekt het Fransch, Italiaansch, Engelsch, Duitsch en vier Indiaansche dialecten, en is de auteur van de eerste Indiaansche Dictionaire en Grammaire in de Otchipwe taal, die door de Chippewa Indianen, en met eenige veranderingen, door Otawas, Potawatamis en Algonquins gesproken wordt. Protestanten zoowel als Katholieken roemen de kunde en geleerdheid van dezen treffelijken priester. Maar al deze voortreffelijke hoedanigheden worden nog overtroffen door zijne echt priesterlijke deugden, en vooral zijne eenvoudige ootmoedigheid. Zijne reputatie in dit punt is zoo groot, dat Indianen en blanken, zoo wel Protestanten als Katholieken hem aanzien als en noemen *den heiligen* priester.

»Thans is ZijnE. elect-Bisschop en benoemd tot Vicarius Apostolicus van het Opper-Schiereiland van Michigan en zal op 1 November aanstaande te Cincinati Bisschop

gewijd worden (1), zoodat ZijnE. zich in deze hoedanigheid zich aan U zal aanbieden. In deszelfs nieuw diocees zijn slechts zeven priesters, en om in de dringenste behoeften te voorzien zijn er ten minste nog 10 andere noodig. ZijnE. reist daarom door Europa, ten einde eenige hulp voor zijn nieuw diocees te erlangen. In 1845 heeft men in het Upper-Peninsula van Michigan, nabij het Lake-superior, de rijke kopermijnen ontdekt, welk vele katholieke werklieden van Ierland, Canada, Duitschland enz. daarheen drijft; de bevolking groeit zoo snel aan, dat het gebrek aan priesters aldaar zeer gevoeld wordt. Ik kan U vooraf verzekeren, dat de priesters, die zich aan deze nieuwe missie willen toewijden, zich gelukkig zullen gevoelen onder het bestuur en de zorg van dezen heiligen man. De Eerw. Heer Baraga belast zich ook met priesters of studenten voor Détroit aan te nemen. ZijnE. is in staat wegens zijn 22 jarig verblijf in dat Diocees voldoende inlichtingen te geven. Ondanks de in 1851 aangebragte hulp uit Holland, heeft Détroit nog groot gebrek aan priesters, daar de emigratie onophoudelijk nieuwe Katholieken aanbrengt. Het gaat bijzonder goed met de Hollandsche priesters; allen zijn gezond, tevreden, en wat het voornaamste is, stichtende en ijverige priesters. Onberekenbaar is het nut, dat zij in een jaar tijds nu reeds gesticht hebben. God zegent zigtbaar hunne pogingen. Mijn hartelijke wensch is, dat de Eerw. Heer Baraga door de welwillende bemiddeling van . . . . . er in zal slagen èn voor zijn nieuw diocees èn voor het moeder-diocees, als ik het zoo noemen mag, een goed getal priesters of studenten uit Holland mede te brengen. ZijnE. zal bijna een jaar in Europa vertoeven en op zijn retour allen, die moed en ijver hebben, medenemen. In dit vertrouwen bied ik enz.»

Nog schrijft men ons, ook betreffende Mgr. Baroga, uit de baronie van Breda het volgende:

»Niemand zal ontkennen, dat de belangstelling der Katholieken van Europa, in het lot hunner broeders van Amerika, sedert eenige jaren zich werkdadiger dan ooit te voren, getoond heeft. Meermalen verhieven zich, van ginsche zijde des oceaans, stemmen van dank, voor geldelijken bijstand, ter stichting van kerken, scholen en gasthuizen, geschonken. Meermalen kondigden de nieuwspapieren het vertrek aan van edelmoedige priesters, die, uit eigene beweging, met het eenige inzigt van grooter nut, hunne standplaats in het vaderland verlieten, om in de nieuwe wereld te gaan rondzwerven. En hoe velen zijn er daarenboven, wier namen, met de verdiensten aan het offer verbonden, aan God alleen bekend zijn!

»Ons vaderland schijnt, op eene bijzondere wijze, bestemd, om aan de instandhouding en uitbreiding van het Katholicismus, in de Vereenigde Staten mede te werken. Bewijzen daarvan vindt men, én in het groot getal zendelingen, op de eerste aanvragen derwaarts vertrokken, én in de loffelijke getuigenissen, omtrent hunnen ijver gegeven. De HH. Ew. Bisschoppen, in wier diocees die HH. werkzaam zijn, verklaren luide, dat de naam van Nederlander op zich zelven eene aanbeveling is; deels om den bij uitstek goeden geest, waarmede de Nederlandsche geestelijkheid bezield is, deels om onze gewoonten, die zich naar den Amerikaanschen landaard gemakkelijk schijnen te schikken.

»Monseigneur Baraga, Bisschop van Amyzon (opper Michigan), over wien gij in Uw geëerd dagblad, onlangs, eene korrespondentie uit Munchen geplaatst hebt, heeft de hoop, van ook in ons vaderland eenige Eerw. HH., als medearbeiders, voor zijn nieuw opgerigt Bisdom, te zullen opdoen. Althans een brief van een onzer vrienden, uit Détroit, meldt zulks. In dien brief, wordt Monseigneur Baraga afgeschilderd, als iemand die met de goedheid en regtzinnigheid eens heiligen, kennissen paart, waardoor hij, onder de uitstekendste geleerden van Amerika mag geteld worden. Het zal zijn nut hebben den H. Ew. Kerkvoogd zelven te laten spreken, en eenige zinsneden aan te halen, uit eenen brief, door Z. D. H. aan het *Journal de Bruxelles* gerigt. Ziehier, omtrent woordelijk, hoe hij zich in dien brief, over zijnen verledenen en toekomstigen arbeid, uitdrukt:

»Ik heb Oostenrijk, mijn vaderland, in 1830 verlaten, om de H. Bediening, in Amerika, als zendeling te gaan uitoefenen. Sedert dien tijd, heb ik altijd onder de Indianen van Michigan geleefd. Eerst onder de Ottowas, gedurende vijf jaren, in welk tijdverloop, ik er meer dan 900, met Gods hulp, door bekeering en Doop, tot God gebragt heb.

»Sedert 18 jaren ben ik altijd werkzaam geweest onder de Chippeways, liever Otchipwes, in den omtrek van het Bovenmeer. Ik ben de eerste missionaris, die ooit in die streek doordrong. Ik stichtte eene kerk in Lapointe, waar ik acht jaren verbleef, en had het genoegen, meer dan 700 Indianen en Metis, door bekeering en Doop, tot den schaapstal des Goeden Herders te geleiden.

»Een ander priester nam er mijne plaats in, in 1843, en ik begaf mij naar Anse, een Indiaansch vlek, in dezelfde streek gelegen was voor mij ook nog nooit een priester geweest was. Ik kwam er aan op een oogenblik, dat de gansche stam in volmaakte dronkenschap verkeerde, en zich aan alle buitensporigheden overgaf. Ik was genoodzaakt eenige dagen mij schuil te houden. Mijne eerste pogingen ter bekeering waren vruchteloos; maar eindelijk vertrouwden de huisgezinnen mij datgene toe, wat aan hen wilden het dierbaarst is, hunne kinderen, die zij mij toestonden te onderwijzen en te doopen.

»De eerste volwassen, die zich, van dien stam aanbood, was een toovenaar, wiens wonderen slechts door de tusschenkomst van den duivel zijn uit te leggen. Daar deze grooten invloed verworven had, was het voorbeeld zijner opregte bekeering allerkrachtigst. 300 volgden hem na; ik bouwde er, even als te Lapointe, eene kerk, een verblijf voor een missionaris en de noodige woningen voor de nieuwe Christenen.

»Thans groeijen de bovengenoemde missiën ontzettend aan, eerstens, omdat de dronkenschap en de twistzucht er minder slagtoffers maken, en ten andere, omdat de bekeerden hunne broeders uit de bosschen tot zich lokken.

»Van deze standplaats riep mij de Goddelijke Voorzienigheid, om in het vervolg, niet meer ééne gemeente, maar de geheele streek, als eerste herder en Bisschop te verzorgen. De Eerw. van Paemel, die zoo goede en beminde zendeling, die, op het oogenblik, de taal der Otchipwes magtig is, heeft mij te Anse vervangen."

»Daarna verhaalt de HEW. Bisschop, hoe Hij, in de eerste jaren van zijn verblijf in Opper-Michigan, zich uitsluitend met de Indianen bezig hield, in hunne taal in de Kerk predikende, in de school onderwijzende. Dan de ontdekking van kopermijnen in 1845 aldaar gedaan, was oorzaak, dat vele Katholieken uit Canada, Ierland en Duitschland, zich in dien omtrek kwamen vestigen. Ziende, hoe de ongelukkigen van geestelijke hulp verstoken waren, begon Z. H. Ew. in de mijnen missiën te geven, en kon, in het begin, aan iedere Missie 3 weken besteden. Dan, het getal van werklieden en mijnen vermeerderde zoodanig, dat zijn ijver ontoereikend was, om in aller behoeften te voorzien. Hartverscheurend was het zich toen openbarend gebrek aan Priesters.

»Ten slotte zegt Mgr. Baraga nog: De arme Katholieken wenschen vurig Priesters in hun midden te hebben, en willen naar behooren in hun onderhoud voorzien. Maar, waar zal men in Amerika priesters vinden? Alle bisschoppen klagen over het gebrek aan geestelijken, bij de steeds toenemende landverhuizing. Ik kom dus priesters in Europa zoeken. Mijne zucht, om, zoo spoedig mogelijk, mijne verlatene Katholieken ter hulp te snellen, heeft mij aangezet, om, onmiddellijk na mijne Wijding, den oceaan over te steken. »Ga," zeide mij mijn Aartsbisschop, van wien ik de H. Wijding ontvangen heb. »Ga, beproef het eenig middel, dat u ten dienste staat, om u in staat te stellen de behoeften van uwe onderhoorigen te bestrijden.

»Eenige Ieren en Franschen zullen, zoo als in uw geëerd dagblad gemeld is, Z. D. H. vergezellen. In België is, in alle bisdommen, tot hetzelfde einde eene uitnoodiging aan de geestelijkheid medegedeeld. Ook in ons vaderland, zal waarschijnlijk later, door Z. D. H., die eerst in Maart of April zal terugkeeren, eene aanvraag gerigt worden tot de Eerw. HH., die van hunne overheid hun ontslag bekomen kunnen. Geve de Hemel, dat Nederland ook weder in dien H. kruistogt vertegenwoordigd zij, en zich een ruim deel van dien rijpenden oogst toeeigene!"

Wij verheugen ons in de aankondiging, dat de heeren Joh. Noman en Zoon, te Zalt-Bommel, besloten hebben eene nieuwe en goedkoope uitgaaf der *Bijdragen tot de Huishouding van Staat* door Gijsbert Karel, grave van Hogendorp ter perse te leggen. Daardoor bewijzen zij aan het Nederlandsche publiek werkelijk eene groote dienst. De gezonde denkbeelden van dien grooten staatsman, mogen ook in onzen tijd, nog wel gelezen en overwogen worden. Het is derhalve te hopen, dat de onderneming krachtige ondersteuning ondervinde, te meer daar de nieuwe uitgaaf niet alleen goedkooper zal zijn dan de oude, maar omdat zij zal verrijkt worden door een voor- of narede van den heer Thorbecke, en tevens de geheele memorie van 17 April 1816 zal bevatten waarvan in de oude uitgaaf slechts drie hoofdstukken voorkomen.

Wij laten hieronder het prospectus volgen:

»*De bijdragen tot de Huishouding van Staat*, door van Hogendorp, zijn sedert geruimen tijd uitverkocht. Evenwel mag, naar de meening der ondergeteekenden, dat werk op de markt onzer letterkunde niet ontbreken.

»Al beschouwt men slechts de historische waarde, die waarde is eene blijvende aanbeveling. Het tijdvak, waarover Hoogendorp sprak en schreef is dat der wording van het koningrijk der Nederlanden en van onzen grondwettigen regeringsvorm. De oorzaken en beginselen, welke zich later ten goede of ten kwade ontwikkelden, ziet men hier beschenen door den helderen geest van een staatsman, die elken dag geroepen werd of zich verpligt rekende tot opbouw der algemeene welvaart mede te werken.

»Maar Hogendorp bleef bij het tegenwoordige niet staan. Zijne gedachte was den toestand en de wetgeving van het oogenblik steeds vooruit. Als lid der kamer onvermoeid om voor zijne medeleden eene voor de regering licht op hunnen weg te ontsteken, achte hij zich tevens bestemd, de politieke vorming en taak van het volgend geslacht te beginnen.

»Men vindt in de *Bijdragen*, beurtelings den minister, den volksvertegenwoordiger, den publicist, en altijd de man van ernstige studie gelijk den uitstekenden burger. Hogendorp overdacht niet enkel in zijn kabinet, hij sprak niet slechts in de kamer, hij ging met eigen oogen kennis nemen van de gesteldheid der maatschappij; hij teekende gestadig op, en liet zijne aanteekeningen drukken om de beraadslagingen der Staten-Generaal voor te bereiden of aan te vullen en te gelijk op het denkend publiek te werken. Hij vertrouwde aan de toekomst de verwezenlijking van waarheden, die hij niet kon hopen gedurende zijn leven ingang te doen vinden. Hij geloofde te moeten zaaijen al mogten hij en zijne tijdgenooten den oogst niet zien opgaan.

»Zoo werden zijne *Bijdragen* een leerboek van praktische, toegepaste staathuishoudkunde van »de huishouding van staat" in den ruimsten omvang, die, zeide hij »alles insluit wat eene natie kan doen welvaren"; voor ieder, dien de belangen des lands ter harte gaan, ook nu nog eene bron van onderrigting en raad, algemeener, rijker, vollediger, dan eenig ander werk, dat wij bezitten.

»De nieuwe uitgaaf, waarover de heer Thorbecke het toezigt heeft genomen, en waarbij hij eene voor- of narede beloofd heeft, zal in vijf deelen worden zamengevat en in den loop dezes jaars bij de ondergeteekenden verschijnen.

»De geschiedenis en den aard der *Bijdragen* heeft Hogendorp zelf verklaard in het opstel, dat onder den titel, *Algemeen besluit op het geheele werk*, in het tiende deel voorkomt. Het is tevens een overzigt, en als het ware de sleutel en leiddraad der verzameling. Het zal daarom met wijziging van het opschrift, van het slot naar den aanvang worden overgebragt.

»Met toestemming der Heeren Gebroeders van Langenhuysen zal de Memorie van 17 April 1816, waarmede de *Bijdragen* beginnen, doch waarvan zij tot dusver slechts drie hoofdstukken behelsden, worden aangevuld uit den afdruk, die in 1831 bij den heer A. P. van Langenhuysen is verschenen.

(N. R. C.)

---

s' GRAVENHAGE, 13 Febr. Men verneemt dat door een Katwijksche visschuit in den vorigen nacht op eenige mijlen afstand van den wal, tusschen Katwijk en Noordwijk, van een masteloos en in een zinkenden toestand verkeerend schip zijn gered zes schepelingen, waaronder eene vrouw met een zuigeling. Het schip zoude gebarsten zijn en de lading in wijn en brandewijn bestaan.

— Te Scheveningen, op het strand, is een scheepsnaambord gevonden, waarop staat »*Rhauderfehri.*

— Naar men verneemt heeft Z. M. de koning HD. verlangen te kennen gegeven, dat er ook dit jaar, bij gelegenheid van zijnen aanstaanden verjaardag, even als in vorige jaren, geene openbare plegtigheden zullen plaats hebben.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 12 Februarij. De groote dagbladen blijven steeds opgevuld met tegenspraak omtrent den waren stand der Oostersche quæstie. Zoo verspreid het *Journal des Débats* het gerucht, dat Oostenrijk aan Rusland zou verklaard hebben den overtogt van den Donau en de voortdurende bezetting der vorstendommen te zullen opvatten als eene oorlogsverklaring, welke ten gevolge zou hebben het zenden van Oostenrijksche troepen ter bestrijding van vorst Gortschakoff. De *Constitutionnel* voegt er nog bij dat ook Pruissen van hetzelfde gevoelen zou zijn. De *Assemblée Nationale*, evenwel trekt een en ander sterk in twijfel en beweert daarentegen, dat er aan den Czaar van den kant der mogendheden eene belangrijke concessie is gedaan, te weten: de onmiddellijke onderhandeling van Rusland met Turkije, zonder eenige bemiddeling der vier hoven. Alleen zou deze, als het traktaat eenmaal gesloten was, met Turkije eene overeenkomst aangaan, ten einde de uitvoering er van te waarborgen. Het blijft zeer twijfelachtig in hoeverre men goed onderrigt is.

— Tijdingen uit Konstantinopel melden dat de Russen den 6 Januarij twee fregatten op het fort Sint-Nikolaas hebben afgezonden tot een aanval, die geheel mislukt is. Een tweede aanval is desgelijks met een ongelukkigen uitslag voor de Russen bekroond.

Den 30 Januarij was het tweede Turksch transport, 'twelk door de vereenigde eskaders naar zijne bestemming zou worden geleid, nog niet afgezeild.

— Een depeche uit Widdin van 3 Februarij, medegedeeld door de Engelsche dagbladen, berigt dat Omar Pacha is aangetast door de typhus-koorts.

— Men schrijft uit Gothenburg in Zweden, dd. 29 Januarij: Het dorp Otterlaet, in het distrikt Tegneby, provincie Gothenburg, is het tooneel geweest eener afschuwelijke misdaad, gepleegd uit godsdienstige dweepzucht. De boer Jan Olsson heeft met een scheermes beide

(1) Hetgeen reeds geschied is.

zijne kinderen den hals afgesneden, namelijk een knaapje van een jaar en een meisje van achttien maanden. Binnen twee à drie uren bezweken beide aan hunne wonden.

De pleger van dien dubbelen moord is aangehouden. Hij beweerde dat hij zijne twee kindertjes het leven had ontnomen, om ze voor de eeuwige verdoemenis te behoeden, die hij voor zich zelven meende verdiend te hebben. Jan Olsson behoort tot de nieuwe sekte welke onlangs in het Zuiden van Zweden is ontstaan en den naam van *sekte der aanschouwers* draagt, wijl hare leden gelooven dat, door gestadig over de hoedanigheid en den geest van God te peinzen, wat zij noemen God aanschouwen, zij zich van lieverlede met God vereenzelvigen en derwijze de volmaaktheid der Heiligen en zaligen verkrijgen zullen.

De sekte der *aanschouwers* onderscheidt zich van de overige talrijke sekten in Zweden door hare verregaande onverdraagzaamheid. Zij beschouwt als verdoemd, al die personen, welke eene andere geloofsbelijdenis zijn toegedaan. Gelukkig is die sekte niet talrijk en maakt weinige volgelingen.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Febr. Behalve de debatten betreffende de Oostersche quæstie, zijn de zittingen van het parlement weinig belangrijk geweest. Meestal de wetsvoorstellen zijn van plaatselijken aard en van ondergeschikt belang, uitgezonderd de door Lord John Russel voorgestelde bill, betreffende de toelating der Joden in het Parlement. Die maatregel komt bij elke nieuwe zitting terug en men weet, dat schoon door den gemeenten aangenomen, ze telkenjare onmeedoogend door de Kamer der Lords wordt verworpen.

Wij hebben zoo vaak onze meening omtrent den maatregel zelven uitgesproken, dat wij gelooven ons te mogen onthouden, verder de door haar opgeworpen vraagpunten te behandelen. In een land waar het beginsel der gelijkheid van gezindten en de vrijheid van geweten heerschen hebben de Joden, als landgenooten, het regt plaats te nemen onder de vertegenwoordigers des lands. Lang zal men hun daarvan het genot niet kunnen betwisten, hoe noodlottig daarvan ook de gevolgen voor het christelijk karakter mogen zijn, voor welker behoud de Britsche wetgeving zich zoo ijverig toont. Intusschen zal het waarschijnlijk dit jaar, gelijk vroeger zijn. Het zal aan John Russel, door de gemeenten ondersteund, gereedelijk gelukken, den hinderpaal op te heffen, die belet dat de heer von Rotschild zijn stoel in de Kamer vervulle, maar het pairschap zal het zoo moeijelijk voltooid werk vernietigen.

De slagboom die den Joden belet in het Parlement zitting te nemen, bestaat in den vorm van den eed, dien de leden der gemeenten *op het waar geloof eens Christens* verpligt zijn af te leggen. Lord John Russel werkt vruchteloos sedert jaren, om die woorden te doen schrappen, maar zulks ontmoedigt hem niet. De wijziging van den vorm des eeds, aanvankelijk voorgesteld, uitsluitend in het belang der Israeliten, heeft van lieverlede een grootere beteekenis verkregen, en thans hebben de Katholieken niet minder belang er bij dan de Joden, dat de door het Gouvernement voorgestelde maatregel zegeviere.

Lord John Russel is er langzamerhand in geslaagd om te kritizeeren en de ongerijmdheid te bewijzen der eeden, welke zoowel van de protestantsche als katholieke kamerleden geëischt worden, besluitende met het voorstel van een eenvoudige lakonieke formule, waaruit gesloten zijn die vooroordeelen, die weerzin en haat, die tot onze eeuw niet meer behooren en waarvan het althans onnoodig is de herinnering te vereeuwigen. De door Lord John Russel voorgestelde maatregel bestaat in het afschaffen van de eeden, welke van de protestantsche en katholieke leden gevorderd worden en in de plaats dier verouderde formulen, eene nieuwe formule te stellen in harmonie met de beginselen van gelijkheid en vrijheid door de Engelsche wetgeving vooruitgesteld.

Het door den minister voorgesteld wetsontwerp is de eerste maal zonder verzet voorgelezen. De tweede lezing zal binnen drie weken plaatst hebben. De Katholieken zullen eenparig hunnen bijval er aan schenken; want zij zouden door de aanneming der *bill* ontheven worden van de verpligting om den eed af te leggen, dien men van hen vordert, sedert O'Connel hun het parlement geopend heeft. Iedereen, die den tekst van dien eed kent, begrijpt den afkeer dien hij verwekt. In zooverre zelfs dat Katholieken, die door hunnen stand en hunne talenten in den boezem der wetgeving vele diensten konden bewijzen, liever verkiezen er uit te blijven dan een eed af te leggen, die tegen hun geweten aandruischt.

Wij berispen hen niet, die hem afleggen, wijl het gezag dat de gewetens regeert dien geoorloofd heeft; maar wij zijn overtuigd, dat zij die zich aan die harde noodzakelijkheid onderwerpen, verblijd zouden zijn er van ontheven te worden. Men heeft met tegenzin den katholieken het parlement geopend en tevens gezorgd den toegang er van moeijelijk te maken. Wij verheugen ons in de aanbieding van een voorstel, dat dien toegang gemakkelijker zou maken en wij danken Lord John Russell er voor. De katholieken zullen dankbaar voor den maatregel zijn, schoon hij niet uit een gevoel van regtvaardigheid, jegens hen ontstaan is en zij dien slechts verkrijgen, om zoo te spreken, als door terugkaatsing en ten gevolge der gloeijende sympathie die Lord John Russell voor de Joden gevoelt.

— Een der grootste diamanten welke men kent, is door een Londensch huis, waaraan hij van Rio-Janeiro is gezonden geworden, in de Engelsche bank gedeponeerd. Hij weegt 250 karaat en wordt op 280,000 ponden sterling geschat (3 millioen, 336,000 gulden). Men zegt dat hij van het schoonste water is, zonder eenig gebrek. Hij is door een zwarten slaaf gevonden, die ter belooning zijne vrijheid er voor verkregen heeft.

BOMBAY, 14 Jan. De Engelsche stoombooten, welke naar de golf van Perzie waren gezonden, zijn nog niet teruggekeerd. De berigten uit Shanghae loopen tot den 17den December. De keizerlijke troepen hadden een gedeelte der stad afgebrand. De insurgenten hadden Simkin, 80 mijlen van Peking gelegen, ingenomen. Canton en Ningpoo waren rustig. Het Japansche hof had den rouw voor drie jaren aangenomen, gedurende welken tijd geen gezantschap ontvangen zal worden. De admiraal Despointes had in naam van Frankrijk bezit genomen van het eiland Balade in de Stille Zuidzee.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 10 Febr. Men leest in den *Zeit*:

De inhoud der voorstellen van den graaf Orloff te Weenen is even als die der voorstellen van den baron Budberg te Berlijn een openbaar geheim. Men weet, ook zonder officieele bevestiging, dat het gold, de Duitsche groote mogendheden voor eene alliantie met Rusland te stemmen, en dat op een oogenblik, waarop Rusland de besluiten der Weener konferentie van de hand gewezen heeft. Men vergete vooral niet, dat die besluiten met medewerking van Pruissen genomen zijn; dat het dus voor Pruissen eene zaak van politieke eer is, daaraan de hand te houden. Wil Rusland den vrede, dan waren de stiphlatien van het Weener protokol van dien aard, dat Rusland zich zeer goed daarmede kon vereenigen, zonder aan zijne waardigheid en magt iets te kort te doen. Het heeft dat evenwel niet gedaan; het wil niet onder medewerking der vier mogendheden over den vrede onderhandelen; het wil zijn gevorderd protektoraat over de leden der Grieksche kerk in Turkije niet met de overige Christelijke mogendheden deelen ten aanzien der niet tot de Grieksche kerk behoorende onderdanen der Porte. Maar een onderhandelen met de Porte alleen, een uitsluitend protektoraat beteekent niets anders, dan Turkije aan Rusland overleveren. Bij den loop, dien de zaken genomen hebben, worden wij, hoezeer onzes ondanks, tot de vrees gedreven, dat het eigenlijk dit was, wat Rusland sedert het eerste optreden van Mentsehikoff, in Konstantinopel heeft zoeken te bereiken, maar wat eene wel begrepen Pruissische staatkunde nooit kan bevorderen.

Na gezegd te hebben dat men den persoon des Keizers van Rusland niet met de Russische staatkunde moet verwarren en dat het, *van het Russische standpunt*, zeer begrijpelijk is, dat Rusland zich geroepen acht om zich naar het westen uit te breiden, in het zuiden van de Middellandsche zee, in het noorden de Noordzee, als »natuurlijke grenzen" te verkrijgen, gaat het Pruissische orgaan aldus voort:

"Wij gelooven niet dat Pruissen er belang bij kan hebben, Konstantinopel en Kopenhagen in handen van Rusland te zien, zelfs daargelaten dat het staatkundig evenwigt van Europa daardoor zou worden verbroken.

Maar zoekt Rusland dan eene vergrooting van gebied? Wil het juist thans Konstantinopel en den Bosphorus bezetten? Wij hebben lang geweigerd het te gelooven. Maar nadat Rusland alle aan hetzelve aangeboden middelen tot herstel van den gestoorden vrede van de hand gewezen heeft — nu, gebiedt ten minste de voorzigtigheid, dat men op Ruslands bedoelingen geen blind vertrouwen stelle. Daarom zou ook juist thans eene aansluiting aan Rusland onzes inziens de grootste politieke misslag zijn, dien Pruissen begaan kon. Gelijk Rusland, als Staat, er belang bij heeft zijne grenzen verder naar het Westen uit te breiden, om zijne geographische ligging te verbeteren, zoo heeft Pruissen, als Staat, een zwaarwegend belang bij het behoud van den *status quo*; en zoo het ooit genoodzaakt wierd eene werkdadige rol in de bestaande verwikkelingen op zich te nemen, dan zou het alleen tot handhaving van den status quo kunnen zijn.

Van zekeren kant zoekt men, wel is waar, zoo hier als te Weenen, de vrees voor de revolutie in de waagschaal te werpen. Men zegt: Pruissen moet zich onvoorwaardelijk aan Rusland aansluiten, zoo het niet den geest der revolutie weder wakker maken, en zich aan de gevaren van inwendige beroerten bloot stellen wil. Zeker zou het ligtzinnig zijn te ontkennen, dat in Pruissen nog altijd eene partij aanwezig is, die, als een wanhopige speler, hare hoop op eene revolutie bouwt. Maar die partij is niet zoo groot, dat men haar ernstig behoeft te vreezen. Eene politiek der *vrees* is de laatste, die Pruissen wegte het allerminst die der vrees voor eene afgetrokken zaak, die bij de groote massa des volks alle crediet verloren heeft. Eene Pruissische politiek, met eene *Pruissische* rigting naar binnen en naar buiten, kan vrijelijk haren steun bij het Pruissische volk zoeken; zij behoeft zich niet door het schrikbeeld der revolutie van haren regten weg te laten dringen.

Kan Pruissen dus niet in het geval zijn zich aan Rusland aan te sluiten, vooral sedert Ruslands laatste weigering om in de voorstellen der Weener konferentie te treden — dan volgt daaruit toch voor het tegenwoordige nog niet, dat Pruissen eene oorlogszuchtige houding *tegen* Rusland moet aannemen. Pruissen moet zich zijne vrijheid van handelen voorbehouden, en wanneer het tot dat einde eene strenge, *des noods gewapende*, neutraliteit bewaart, dan zal men dit, ook van de zijde der westersche mogendheden, niet als dubbelzinnige handelwijze uitleggen. Pruissen heeft in Weenen met Oostenrijk en de westersche mogendheden daarin overeengestemd dat de integriteit van Turkeije het hoofdpunt van alle vredes-onderhandelingen zijn moest, en wij gelooven niet dat het dit politieke standpunt ooit verlaten zal. Rusland weet thans dat het op Pruissens bijstand niet rekenen kan; dat het van Pruissen niets te verwachten heeft dan de *strengste neutralieteit*. Dat Oostenrijk zich zou kunnen genoopt vinden om het beginsel van onzijdigheid, hetwelk het openlijk omhelsd heeft, op te geven, is ook naauwelijks te verwachten. Rusland zal derhalve zien dat het tegenover Turkije en de westelijke mogendheden alleen staat. Hoe eerder het besef hiervan te St. Petersburg de overtuiging doet opkomen, dat de aangevangen strijd vermeden kan worden, en dat deszelfs uitkomst, zeer twijfelachtig is, des te eerder zal ook Rusland den weg des vredes inslaan, dien gansch Europa, hoe ijverig er ook aanstalten tot oorlog worden gemaakt, vurig wenscht.

En tot het bereiken dezer uitkomst zal Pruissens onzijdigheid niet weinig hebben bijgedragen.

STADSNIEUWS.

In de 222ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 1e Trekking prijzen van ƒ1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 5469 ƒ1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 13 Februarij.

BEVALLEN (7 Febr.): R. M. van Mossel, geb. Schukking, dooden Z. — (9 Febr.): A. Lugt, geb. Stokhuyzen, Z. — (11 Febr.): B. Weltevreeden, geb. Luisch, D.

OVERLEDEN (8 Febr.): G. F. Krusemer, 11 m. — (9 Febr.): C. Munzebrock, 70 j.

HANDELSBERIGTEN.

(PER OVERLANDMAIL).

Batavia, 24 *December*.

INVOER. De aanvoeren in de laatste veertien dagen, zoowel van Hollandsche als Engelsche Lijnwaden zijn zeer aanzienlijk geweest, zoodat zulks aan onze toch reeds zoozeer overvoerde markt eene meerdere neiging tot daling heeft gegeven. De publieke vendutien zijn echter verminderd, dit is echter hoofdzakelijk toe te schrijven aan het verval der crediten van nagenoeg alle vendugangers, zoodat men alle gegronde vrees had de goederen nagenoeg niets meer zouden opbrengen.

Manufakturen. Hollandsche Lijnwaden zijn thans tot de volgende prijzen te koop, als: gebleekte Madapollams ƒ [illegible],80, 6/4 ƒ 5,75 en 7/4 ƒ 6,80; ruwe Calicots [illegible] en 7/4 ƒ 5,50. In 5/4 en 6/4 wordt slechts weinig gedaan, doch naar 7/4 is hoegenaamd geen vraag. De voorraad bij particulieren is tamelijk aanzienlijk. In Engelsche gebleekte en ongebleekte Madapollams is hoegenaamd niets gedaan, en prijzen dus geheel nominaal. Oók dito Shirtings zijn geheel verlaten en zouden zelf tot de laatstelijk op vendutie betaalde prijzen geene koopers kunnen vinden, in de tweede hand gaat van die stapelartikel hoegenaamd niets af. Hollandsche Drills worden te vergeefs à ƒ 6,75 aangeboden, ook van Amerikaansch fabrikaat zijn nog twee partijen ter markt, doch kunnen geene koopers vinden. Cambrics goede N°. [illegible] zijn à ƒ [illegible],25 aangeboden; de voorraad ter plaatse is nog zeer aanzienlijk. Muslins, Neteldoek, zoo effen als gedamasseerd, Jaconets en Bombazijnen geheel verlaten. In geverwde katoen zijn de eenige omzetting daar 4/4 en 6/4 Adrianopel, waarvan enkele kisten te plaatsen zijn; in 5/4 is het artikel overvoerd en zonder vraag. Blaauwe Salemporis en Drills volstrekt verlaten, de prijzen geheel nominaal. Van Chitsen valt alleen de afdoening eener partij Witte Gronds fijn doek à ƒ 6,25 te vermelden; andere soorten konden zelf in deze verhouding geene offertes uitlokken, en is den omzet dan ook zeer gering. Van alle soorten is de voorraad zeer aanzienlijk en door de nieuwe aanvoeren niet weinig vermeerderd. Weefgoederen zijn tot nagenoeg geen prijs aan den man te brengen; van deze artikelen is de markt stellig het meeste voorzien, en daar de konsumptie in verhouding tot den voorraad gering is, voorzien wij geene verbetering in langen tijd. De in onze Prijs-Courant vermelde cijfers zijn dan ook volstrekt nominaal, en zouden wij geenszins weten aan te geven tot welke prijzen eigenlijk verkoopen zijn tot stand te brengen. Alleen weten wij dat men geweigerd heeft voor 10 kisten Echt Rood bonte Sarongs ƒ 22 per corge te betalen; tot deze prijs zelf wilde de kooper niet meer dan eene kist inslaan. Batikgoederen verkeeren bijna in dezelfde stemming; van zeer enkele gewilde genres kan men nu en dan nog enkele kisten tot noteeringen plaatsen; de voorraad is echter zeer aanzienlijk en is het noodig dat de uitzendingen eenigzins gestaakt worden. Lakens zonder eenige attentie en uit de

hand onverkoopbaar. Van Wollen en Molton Dekens doet zich nog hoegenaamd geen vraag op en zijn beide artikelen niet te plaatsen. Lasting en Orleans bij enkele kisten te realiseren. Tafel- en Servetgoed, Dimets en Oogjesgoed alleen tot schandelijke prijzen van de hand te zetten. Kousen en Sokken verkoopbaar. Adrianopel en ongebleekt Mulé Twist geheel verlaten.

Metalen. Van echt Zweedsch IJzer hadden een paar aanvoeren plaats, die echter nog niet ter markt zijn; het artikel blijft begeerd. Engelsch IJzer in alle soorten met nieuwe aanvoeren, en geheel nominaal, alleen kleinigheden zijn nu en dan van de hand te zetten. Ook in Staal hadden toevoeren plaats, tot *f* 12,60 vonden eenige transactien plaats, en kan men weder tot gelijken prijs koopen. Bladkoper Lood en Zink geheel zonder handel en ijzeren Spijkers geheel verlaten.

Provisien en Dranken. Boter. In de behoefte is voor het oogenblik voorzien, en ging er dus slechts zeer weinig af; de voorraad in de eerste hand is echter niet aanzienlijk, en aangezien de toevoeren in de eerste tijd niet belangrijk kunnen zijn, en alles meest in vaster handen is, voorziet men eene spoedige verbetering. Hammen a *f* 7 en Goudsche Kazen a *f* 5, en *f* 6 gezocht, doch beide zonder voorraad. Meel in de eerste hand niet aanwezig; te Soerabaya vond eene partij Italiaansch a *f* 40 koopers. Fransche Wijn zoo op fust als gebotteld zeer gezocht en de voorraad in de eerste hand zoo goed als opgeruimd. Hollandsche Wijn traag afgaande. Hollandsch Bier, met verminderde consumptie, ten gevolge der laatstelijk aangebragte slechte partijen, zoodat Engelsch Bier weder meer in vraag komt. Genever bij kleinigheden a *f* 12 tot *f* 12,50 te plaatsen voor dadelijke behoefte. Azijn en Selterswater zonder attentie.

Aardewerk en Glaswerk. Van Aardewerk hadden nieuwe aanvoeren plaats; het artikel blijft echter gezocht. Glaswerk zeer gedrukt en met enormen voorraad.

Diversen. Papier zonder handel Van Lijnolie werd een partijtje à *f* 15,50 afgedaan Arakleggers a *f* 27, tot *f* 28, verkocht en voorraad verminderende.

Uitvoer. Arak. Hiervan werden 2 à 300 leggers tot *f* 42, à *f* 43, voor Zweden gedaan; het artikel is moeijelijk voor levering binnen 1/m. te bekomen.

Cassia Vera. Nieuwe aanvoeren hadden hierin niet plaats; de nog ter markt zijnde partij van p. m. 250 pikols wordt te hoog gehouden.

Gum Elastiek. Met voortdurende vraag, en werden de 5 0 pic. die sedert onze laatst werden aangevoerd onmiddelijk tot *f* 39,50 à *f* 40 voor Lampong weggekocht.

Huiden Koe-, blijven zeer gezocht doch moeijelijk verkrijgbaar; Buffelhuiden worden meer aangeboden.

Indigo. Is spoedig tot *f* 4 gestegen, en toont zich te Samarang tot dezen prijs veel vraag.

Cochenille en Cubeben niet ter markt.

Kamfer. Hierin had eene toevoer van 400 bolen Japansche plaats, doch wordt niet vóór Mei of Junij aanstaande ter markt verwacht.

Gum Dammer. Is iets meer verlaten, doch werd nog *f* 35 voor 100 picols aangelegd, later is *f* 33 te vergeefs geboden.

Peper. Zwarte. Nadat eerst 500 picols tot *f* 18 25 en 18.50 waren afgedaan, vonden 600 picols *f* 17.50 koopers, en blijft tot deze prijs meer vraag. Te Benkoelen werden geveild 1600 picols die aldaar *f* 17,25, dus alhier gelijkstaande met *f* 21 opbragten; tevens vonden aldaar koopers 30 picols Witte Peper tot *f* 35 per picol.

Koffij. Ter plaate werden slechts gedaan 500 pic. Padang Koffij a *f* 26, voor Zweden ten gevolge der later van Padang ontvangene berigten houdt men thans op *f* 27.

De te Padang geveilde 21,300 pic. bedongen gemiddeld *f* 24½, met ruim *f* 27, alhier gelijk staande. De oogst van Sumatra Koffij is dit jaar tot 112000 pic. gestegen, doch biedt voor het volgende jaar minder gunstige vooruitzigten aan. Te Samarang en Soerabaja is door gebrek aan voorraad in dit artikel niets gedaan.

Suiker. Alhier werden verhandeld 4000 picols Suiker, gewone bereiding à *f* 11,50 N°. 16, en 2000 picols Fraaije Jacatra à *f* 10, later 1000 picols Stoomsuiker N°. 16 à *f* 11,50 en 6000 pic. gewone bereiding à *f* 11,25 voor gelijk Nummer: voor Zweden, benevens 7000 picols Ordinaire Jacatra à *f* 8,50, *f* 8,75. De voorraad is nog aanzienlijk. Te Samarang werden 10000 picols a *f* 11, N°. 16 gedaan, en blijft aldaar voor die prijs nog aanzienlijk te koop. Te Soerabaya houdt men nog op *f* 11,50 N°. 16, doch zonder koopers, en zal men dus spoedig de eischen moeten matigen.

Rijst. Hierin werden gedaan 1000 pic. Indramaijo Tafel à *f* 200, met zakken voor Californië en 250 koyangs Tjanpia a *f* 180.

Transactien in Producten zouden zeer stellig aanzienlijker zijn geweest, zoo Vrachten niet eene dergelijke rijzing hadden ondervonden. Het gebrek aan disponible schepen wordt al grooter en grooter, en is het geenszints te voorzien waar het cijfer der te betalen vrachten zal ophouden, zoo niet zeer spoedig een aantal avontuur schepen hier binnenvallen.

De Oceaan bedong naar Amsterdam *f* 115 voor Rijst hier te laden en *f* 125 voor Suiker, gedeeltelijk alhier en op de kust in te nemen. De Gelderland *f* 125 voor Suiker hier te lande en *f* 120 voor Koffij te Samarang naar Amsterdam. De Marie nog bezig zijnde eene van Liverpool aangebragte lading te lossen, wenscht voorloopig nog geen vracht te sluiten en de Witte Cornelisz. de Witt is eerst juist zoo geankerd. Om op Samarang te laden. Suiker naar Holland is echter reeds *f* 135 geboden. De Patria (Zweed) laadt Suiker voor Amsterdam alhier à £ 5,15 per ton.

Van Spetie is de markt ruim voorzien, en kan men noteren: Mexikaansche $ *f* 2,75, Spaansche $ *f* 2,75 a 2,80, Hollandsche *f* 1, stukken Willem III 2 %, Willem II 5 % premie, Sovereigns *f* 11½ en Hollandsche *f* 10 stukken a pari, deze laatste echter zonder koopers.

Koersen op Holland en Engeland onveranderd, en de voorraad Wissels verminderende.

AMSTERDAM, 13 Februarij.

Poolsche Tarwe *f* 5 hooger, andere soorten alleen bij kleinigheden verkocht: 128 ℔ b. Pools. *f* 490, 135 ℔ Rubanka *f* 440; 127 ℔ dito *f* 395; 131 ℔ Waarde Groet *f* 500, 125 ℔ dito *f* 450.

Rogge *f* 10 a 15 hooger met goeden handel: 118 ℔ Odessa *f* 325; 116 ℔ geringe dito *f* 310; 120 ℔ Donau *f* 350; 121 dito *f* 330 a. d. Zaan, 117 j. Archangel *f* 325; 117 j. Petersb. *f* 326.

Garst in een doen: 113 ℔ Deensche *f* 268; 109 ℔ Danziger *f* 236; 106 „ Knobbe *f* 235.

Haver zonder handel.

Boekweit prijshoudend: 123 ℔ Amersfoorder *f* 285; 122 ℔ Geldersche *f* 280; 119, 121 Holst. *f* 269, 275.

Koolzaad. Dantz. Robs 64½; Ancl. Robs 62½ £. Op 9 vaten Olie in April ek. 71; Sept. 66; Oct. 66½ £. *Lijnzaad* een doen: 112 ℔ Odessa *f* 335. *Raapolie* op 6/w. *f* 40¾; Vliegend *f* 39½; 1°. Mei ek. *f* 39¼; Sept *f* 37¼, ½; Oct. *f* 37½; Nov. en Dec. *f* 37½, ¾. *Lijnolie* op 6/w. *f* 32; Vliegend *f* 30¾. *Hennep-olie* op 6/w. *f* 89¼; Vliegend *f* 38.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		11 FEBR. 4 u. gebl.	13 FEBR. 4 u.		gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	59¼	59⅝	à 60	59⅞
Dito Dito	3 „	71⅛	71⅝	„ 72	71¾
Dito Dito	4 „	88¾	89⅛	„ 89¼	89 5/16
Amortisatie	3½ „			„	
Handel-Maatschappij	4½ „		117	„	
Haarlemmermeer	5 „			„	
O. I. Leening 1844	4 „	88⅝		„	
Aand. Arnh. Spoorweg	4½ „				
Dito Hollandsche dito				„	
Obligatiën	4½ „			„	
België, Certifikaten	2½ „			„	
Dito	4½ „			„	
Dito *Rothschild*	2½ „		47	„ 47 1/16	
Frankrijk, Certifikaten	3 „			„	
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 „	100½	100⅛	„ 100½	100⅛
Dito A°. 1828—1829	5 „		100	„	
Inschr. op 't Grootboek	6 „			„	
Dito Certifikaten	6 „		68½	„	
Certifikaten te Hamburg	5 „			„	
Negot. 1831 en 1833	5 „		91¼	„	
Negot. 1840	4 „	84	83½	„	
Dito *Stieglitz*	4 „		82½	„	
Dito Nieuwe	4 „			„	
Nieuwe Engelsche	4½ „	89	89⅜	„	
Spanje, Nieuwe 3 pCt. thans	1 „	19	19 1/16	„ 19 5/16	19 5/16
Nieuwe	3 „	40¾		„	
Binnenlandsche	3 „	35⅞	36¼	„ 36⅝	36⅝
Cert. Coup. Sp. Com.		4 5/16	4 3/16	„ 4⅜	
Amortisable Schuld				„	
Portugal, te Londen	3 „	34½	34⅝	„ 35	35
Dito Uitgestelde		14⅜		„	
Weener Bank	5 „			„	
Dito	4 „			„	
Metalliek 1816—1852	5 „	66	66	„ 67⅜	
Dito 1847	2½ „	34¼	34½	„ 34 11/16	
Dito 1851 en 1852	2½ „	34¼	34½	„ 34 11/16	
Dito 1849	5 „	83¼	83⅝	„ 84	84
Dito Letter B	5 „	83¼	83⅝	„ 84	84
Aand. *f* 500 bij *Rothsch.*				„	
Dito 250 dito 1839				„	
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 „			„	
Polen, Obligatiën	4 „	73¾	74	„ 74¼	
Aandeelen 1835				„	
Dito met Loting fl. 500					
Sardinië, te Londen	5 „			„	
Denemarken, dito	5 „			„	
Peru, dito	4½ „		62¼	„	
Grieken, te Londen	5 „			„	
Philadelphia, bij *Hope en C°.*	5 „			„	
Dito te Londen	6 „			„	
Dito Bank				„	
Louisiana, te Londen	5 „			„	
Brazilië, te Londen 1824	5 „			„	
Dito 1843	5 „			„	
Grenada, dito à £ 100	2½ „			„	
Dito Uitgestelde		7⅛	7 15/16	„	
Ecuador				„	
Mexiko, te Londen £ 100	3 „	24⅝	24⅝	„ 24¾	24¾
Dito Onbepaalde	3 „	24⅝	24⅝	„ 24¾	24¾
Venezuela, te Londen	3¼ „	28¼		„	
Dito Uitgestelde	1 „	12		„	

Bij tamelijk veel affaire was de stemming over het geheel zeer willig, inzonderheid metalieken welke 1¼ hooger bleven.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt., Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers

Parijs	2/m.	*f* 55½	Livorno	2/m.	*f* 38
„	zigt	„ 56 1/16	Napels		„ 81½
Bordeaux	2/m.	„ 55	Petersburg	„	„ 1.73
„	½/m.	„ 55⅝	Weenen	6/w.	„ 27
Madrid	3/m.	„ 242	Augsburg	„	„ 35⅜
Cadix	„	„ 242	Frankfort	„	„ 98½
Sevilla	„	„ 239	Hamburg	2/m.	„ 35 1/16
Bilbao	„	„ 240	„	zigt	„ 35 3/16
Lissabon	„	„ 40⅝	Londen	2/m.	„ 11,55
Porto	„	„ 40¾	„	zigt	„ 11,65
Genua	2/m.	„ 48¼	Rotterdam		„ ¼ [illegible]

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 12 Febr. Belg. leen. 2½ pc. —, 1840, 1842 4½ pc. —, 1852, —; Spanje 1—3 pc. 18 13/16; Binnenl. 3 pc. 36¼; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 69⅞.

PARIJS, 11 Febr. Fransche 3 pc 69.75; 4½ pc. 98 80; Bank-Aktiën —; 3 pc Spanje 36; id. 1 pc. —; 4½ pc. Rusland —; Met. 5 pCt. —; Rom. Leening 1850 86.

LONDEN, 12 Febr. Consols 91¾ a 91⅞; 3 pc. Spanje buitenl. 40 a —; 1 pc. dito 19 a 19¼. Comité-Bewijzen 4 a ; Passive 4 a —; Rusl. 5 pc. 104½ a —; 4½ pc. dito 89½ a ; Holl. 4 pc. 91¾ a —; 2½ pc. 60½ a 61½; Braz. 98 a —; Peru 4½ pc 66 a —; Gren. uitg. 6½ a ; id. werk. 18¾ a —; 3 pc. Mexiko 25⅛ a 25⅝; 4 pc. Portugal 37 a 39; Ecuador 4 a —; Wissel op Amst. —.—; Parijs —.—; Hamburg 3/m. —.—.

WEENEN, 11 Febr. Met. 5 pc. 90⅛; id. 4½ pc. 80; Bank-Aktien —; Wissel op Londen 12.26, Amst. —; Parijs 150; Goud 33, Zilver 27½.

BERLIJN, 11 Febr. 3½ pc. Pruissische Staatschuld: —; 4½ pc. Rusland 88; 5 pc. 102½; Wissel op Londen 3/m. 6 Th. 16½; Parijs 78⅝; Amst. 143⅛; Ween. —; Petersb. 102⅝.

HAMBURG, 11 Febr. Spanje 3 pc. 33⅝; id. 1 pc. 17 Sardinië 5 pc. —; Wissel op Londen 3/m. —.—; Amst. —

FRANKFORT, 11 Febr. Met. 5 pc. 69; 3 pc. Spanje binnenl. 35⅞; id. 1 pc. 18⅞; Wissel op Londen 3/m. — Parijs —; Amsterdam —.

LONDEN, 11 Febr. Suiker. *Ruwe.* De vraag voor vreemde soorten was zeer beperkt; houders van zeilende partijen zijn genegen tot verkoopen en zouden waarschijnlijk niet ongenegen zijn een lager bod aan te nemen. — *Geraffineerd Crushed* gaat traag van de hand.

Koffij. In *Ceylon Native* gaat altijd nog zeer weinig om; men noteert 48 s. 6 d. a 49 s voor goed ordinair. Plantage soorten iets meer gezocht tot volle prijzen.

Rijst. De prijzen van Oost-Indische soorten zijn in de week 6 d. teruggegaan, waartoe nog weinig vraag bestaat. *Krenten* zonder omzet en de ordinaire soorten zijn flaauw in prijs. *Rozijn* in de jarige kwaliteiten nominaal.

Specerijen. *Notenmuskaat* in veiling iets hooger betaald. *Foelij* en *Nagelen* zonder prijsverandering meer gevraagd. *Peper* prijshoudend.

Thee. Met belangrijken omzet. Ordinair *Congo* 1 s. 1 d betere soorten 1 s 2 d a s. 4 d., goed tot fijn 1 s. 5 d 2 s 5 d

Metalen. *Banka Tin* en *Koper* prijsvast.

Te Amsterdam bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitg